

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**

*Дутчак О.І., Федорак В.В., Шикеринець В.В., Маланюк Т.З.,
Качмар О.В.*

ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО- КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Навчально-методичний посібник

**Івано-Франківськ
2023**

УДК 394.85 (075.8)

Д 84

Затверджено Вченою радою НН Інституту мистецтв

Рецензенти:

Волощук Ю. І. – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри виконавського мистецтва, заступник директора Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Польова Л.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Дутчак О.І., Федорак В.В., Шикеринець В.В., Маланюк Т.З., Качмар О.В.
Охорона і використання історико-культурної спадщини: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2023. 40 с.

© Олена Дутчак
© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ».....	5
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ.....	13
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ».....	14
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	15
ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.....	16
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ».....	17
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	18
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	34
ГЛОСАРІЙ.....	37

ПЕРЕДМОВА

Важливу роль у розбудові незалежної Української держави, відродженні духовності, історичної пам'яті відіграє національна культурна спадщина та її складова – пам'ятки історії та культури. Україна володіє величезною і різноманітною культурною спадщиною, в якій відбилася її складна, драматична історія, різнобарвна палітра спрямованих на неї в різні часи цивілізаційних впливів. Кожен пам'ятник, меморіальний комплекс чи споруда є символом тієї чи іншої події чи епохи, котра відобразилась на житті наших предків, батьків і взагалі історії держави

Особливої гостроти для України набула проблема безглузлого знищення культурних та матеріальних цінностей. При цьому, величезну увагу привертають масові руйнівні дії вандалів стосовно пам'ятників, монументів, обелісків, пам'ятних дощок та інших пам'яток історії і культури. Тому українське суспільство, численні громадські організації та окремі громадяни наголошують на нагальності вжиття заходів з боку держави щодо боротьби з масовим вандалізмом над пам'ятками історії та культури в Україні.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет туризму

Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона і використання історико-культурної спадщини

Освітньо-професійна програма 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Охорона і використання історико-культурної спадщини
Освітньо-професійна програма	Менеджмент соціокультурної діяльності
Спеціалізація	-
Спеціальність	028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 34 Семінарські заняття – 36 Самостійна робота – 110
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua

2. Опис дисципліни
Курс спрямований на вивчення матеріальної та духовної культурної спадщини України, її охорони, збереження та використання в соціокультурній діяльності. Мета викладання навчальної дисципліни «Охорона і використання історико-культурної спадщини» – формування у студентів знань та фахових компетенцій щодо наявного історико-культурного потенціалу України, його збереження та використання в соціокультурній діяльності. Завданнями вивчення дисципліни «Охорона і використання історико-культурної спадщини» є теоретична та практична підготовка студентів напряму підготовки «Менеджмент соціокультурної діяльності» з питань: - структурні елементи культури України: матеріальна культура та духовна культура; - класифікація об'єктів історико-культурної спадщини; - формування елементів правової охорони пам'яток на території України (IX – XX ст.); - правова охорона пам'яток історії та культури в УРСР; - процес формування українського пам'яткоохоронного законодавства. - особливості законодавства України про охорону, використання і примноження культурної спадщини; - міжнародно-правове співробітництво України з європейськими державами у сфері реституції і повернення культурних цінностей; - нормативно-правові аспекти обліку об'єктів історико-культурної спадщини; - об'єкти матеріальної культури України під охороною ЮНЕСКО; - архівна система України; - національний архівний фонд; - музеї України; - бібліотечна система України; - національні релігійні святині України; - етнокультурний потенціал України; - релігійні вірування українців: проблеми збереження та використання в соціокультурній діяльності; - археологічні пам'ятки України; - міжнародний досвід охорони та збереження історико-культурних пам'яток; - формування компетенцій щодо ефективного та поліваріантного використання історико-культурної спадщини в соціокультурній діяльності.

Компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичних проблем у соціокультурній сфері, у галузі освіти і науки, креативної економіки та культурних практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і мистецтва та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 3.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 10. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

ЗК 12. Здатність розробляти та управляти проектами;

ЗК 14. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

ЗК 18. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

СК 19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами;

СК 22. Вміння використовувати адекватний професійний інструментарій для розробки та оперативного управління соціокультурними проектами;

СК.29.Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери;

СК 30. Здатність розробляти та впроваджувати сучасні форми забезпечення соціокультурного партнерства.

Програмні результати навчання:

РН 4.Здійснювати практичну діяльність відповідно до чинного законодавства;

РН 7. Здійснювати проектувальну роботу;

РН 9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію;

РН 13. Обґрунтовувати управлінські рішення;

РН 17. Формувати професійні мережі, адвокації та лобіювати інтереси проекту/сектора (галузі).

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Теоретико-практичні засади поняття «історико-культурна спадщина».	Розуміти сутність понять «культура», «історико-культурна спадщина». Ознайомитись із структурними елементами культури України: матеріальною та духовною культурою. Знати класифікацію об'єктів історико-культурної спадщини.	Питання, тести, самостійна практична робота
2.	Тема 2. Становлення законодавства про охорону культурної спадщини України	Ознайомитись із становленням законодавства про охорону культурної спадщини в Україні та формуванням елементів правової охорони пам'яток на території України (IX – XX ст.).	Питання, тести, самостійна практична робота
3.	Тема 3. Формування національного законодавства про охорону і використання культурної спадщини в Україні	Проаналізувати конституційні засади охорони, використання і відновлення надбань української культурної спадщини, особливості законодавства України про охорону, використання і примноження культурної спадщини. Ознайомитись з основними положеннями закону України «Про охорону культурної спадщини України».	Питання, тести, самостійна практична робота

4.	Тема 4. Правове забезпечення реституції і повернення культурних цінностей, втрачених і незаконно переміщених (вивезених) з України	Ознайомитись із національним законодавством України стосовно ввезення, вивезення і повернення культурних цінностей. Вивчити основні засади міжнародно-правового співробітництва України з європейськими державами у сфері реституції і повернення культурних цінностей.	Питання, тести, самостійна практична робота
5.	Тема 5. Об'єкти ЮНЕСКО в Україні	Ознайомитись з нормативно-правовими аспектами обліку об'єктів історико-культурної спадщини. Вивчити об'єкти матеріальної культури України під охороною ЮНЕСКО та нематеріальні пам'ятки ЮНЕСКО в Україні.	Питання, тести, самостійна практична робота
6.	Тема 6. Історико-культурні заповідники України	Ознайомитись з соціокультурним потенціалом об'єктів історико-культурної спадщини: національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», національний історико-культурний заповідник «Кам'янець», національний історико-культурний заповідник «Качанівка», національний заповідник «Херсонес Таврійський», національний заповідник «Хортиця», національний заповідник «Хотинська фортеця», національний заповідник «Чигирин».	Питання, тести, самостійна практична робота
7.	Тема 7. Національні природні парки, заповідники, ботанічні сади, пам'ятки садово-паркового мистецтва	Ознайомитись з соціокультурним потенціалом об'єктів історико-культурної спадщини: біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна, ботанічний сад ім. акад. О. Фоміна, національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка, дендрологічний парк «Олександрія» НАН України, національний дендрологічний парк «Софіївка».	Питання, тести, самостійна практична робота
8.	Тема 8. Музеї України в системі охорони, збереження і презентації пам'яток історії та культури	Ознайомитись із класифікаційними засадами на прикладах визначних музейних інституцій (історичні, археологічні, краєзнавчі музеї; літературні, мистецькі, художні, меморіальні музеї; галузеві музеї; етнографічні музеї, скансени).	Питання, тести, самостійна практична робота
9.	Тема 9. Національні релігійні святині України	Ознайомитись із соціокультурним потенціалом національних релігійних святинь України: сакральні споруди м. Київ (Андріївська церква, Володимирський собор, Десятинна церква, Михайлівський золотоверхий собор); національний заповідник «Софія Київська», національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник; релігійні святині м. Львів; споруди сакрального значення Східного та Південного над регіонів України; споруди сакрального значення Західного та Центрального над регіонів України.	Питання, тести, самостійна практична робота
10.	Тема 10. Етнокультурний потенціал України (2 заняття)	Ознайомитись з основними формами етнокультурного потенціалу України: усна народна творчість, звичаї та обряди,	Питання, тести, самостійна практична робота

		народні знання, ремесла та промисли, сільськогосподарська культура, традиції сімейного побуту, народна кухня. Проаналізувати проблеми збереження та презентації етнокультурного потенціалу України.	
11.	Тема 11. Архівна справа як форма збереження та використання історико-культурних пам'яток	Ознайомитись із історичними витоками формування архівної справи в Україні. Ознайомитись з поняттям «архівна система», її основними видами, принципами функціонування; системою архівних установ України, структурою та мережею; функціонуванням Національного архівного фонду, структурою, правовими засадами.	Питання, тести, самостійна практична робота
12.	Тема 12. Бібліотечна справа як форма збереження та використання історико-культурних пам'яток	Вивчити структурні характеристики бібліотек, принципи формування, функціонування та соціальні функції бібліотек, їх типологію бібліотек, видами бібліотечної діяльності та бібліотечних спеціалізацій. Ознайомитись із стародруками та визначними пам'ятками книгодрукування України.	Питання, тести, самостійна практична робота
13.	Тема 13. Релігійні вірування українців: проблеми збереження та використання в соціокультурній діяльності	Ознайомитись із стародавніми релігійними віруваннями та сучасною релігійною обрядовістю українців, так званими «місцями сили» та стародавніми святилищами. Проаналізувати стародавні сакральні пам'ятки як місця туристично-екскурсійного тяжіння.	Питання, тести, самостійна практична робота
14.	Тема 14. Міжнародний досвід охорони та збереження історико-культурних пам'яток (2 заняття)	Ознайомитись з міжнародним досвідом охорони та збереження історико-культурних пам'яток, основними формами пошуку джерел фінансування та особливостями нормативно-правового регулювання охорони історико-культурної спадщини.	Питання, тести, самостійна практична робота

4. Система оцінювання курсу

Лекції	0
Семінарські заняття	50
Самостійна робота студентів	20
Семестрова контрольна робота	10
Екзамен	20
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи												Підсумковий тестовий контроль (екзамен)	Сума
Поточний контроль									CPC				
Сем 1	Сем 2	Сем 3	Сем 4	Сем 5	Сем 6	Сем 7	Сем 8	Сем 9	CPC 1	CPC 2	Семестрова контрольна робота		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	10		
Max= 50									Max= 20		Max= 10	20	100

6. Ресурсне забезпечення

1. Акуленко, В. І. Охорона пам'яток культури в Україні .Київ : Вища школа, 1991.274 с.
2. Берест, Р. Я. Історико-культурна спадщина чернецтва Прикарпаття та методика її наукового дослідження: методичний посібник. Львів : Львівська політехніка, 2012.
3. Дутчак О.І. Використання історико-культурної спадщини для потреб розвитку етнотуризму в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі України, Польщі та Словаччини). Карпатський край. 2016. №1(8), С. 120-127.
4. Дутчак О.І. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні: перспективи використання в індустрії туризму. Карпатський край. 2017. № 1 (9). С. 165-170. (фахове видання)
5. Дутчак О.І., Шикеринець В.В. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні та її роль в розвитку туризму. Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні: матер. III Всеукраїнської наук-практ. конф. Ч.1. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2017. С. 72–74.
6. Дутчак О.І. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні та її роль в розвитку туризму. Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні: матер. III Всеукраїнської наук-практ. конф. Ч.1. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2017. С. 72–74.
7. Дутчак О. І. Вплив туризму на охорону історико-культурних пам'яток: досвід та перспективи. Науковий огляд. 2013. С.163-172.
8. Дутчак О.І. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні: перспективи використання в індустрії туризму. Карпатський край, 2017 № 1 (9), С. 165-170.
9. Закон України «Про охорону культурної спадщини» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
10. Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища [Текст]: збірник офіційних документів / Від.ред. Гарник М.В. Київ : Вид-во Істина, 2002.336 с.
11. Історико-культурна спадщина Прикарпаття: Наук.збірник на пошану П.Арсенича. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 800 с.
12. Ковальчук, Г. Збереження книжкових пам'яток. Наукові праці НБУ ім. В.І.Вернадського. Київ, 2001. випуск 7. С. 44-49.
13. Кузьменко, О. В. Адміністративно-правова охорона культурної спадщини України : монографія. Київ. 2010. 197 с.
14. Курило, Т. В. Правова охорона культурної спадщини України: монографія. Львів : Новий Світ-2000, 2006.152 с.
15. Наукові праці НБУ ім. В.І.Вернадського . випуск 7. Київ: НБУВ, 2001.470 с.
16. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківська. Кн. 4: Некрополі Івано-Франківська. Ів.-Франківськ : Лілея-НВ, 2012. 223 с.
17. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківська. Книга 1: Історико-архітектурний нарис. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 95 с.
18. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківська. Книга 2 : Археологія, історія та мистецтво. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2016. 384 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201 Б. Кабінет – 314. https://kotusd.pnu.edu.ua/
Викладачі	к.і.н., доц. Дутчак Олена Іванівна
Контактна інформація викладачів	olena.dutchak@pnu.edu.ua

8. Політика курсу

Академічна доброчесність	Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. Викладеними в цих документах принципами (відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги, безпеки і добробуту, законності) та правилами поведінки студентів і працівників університету, які базують на відповідних законах, й керується кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту у своїй діяльності. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри», більшість вступних іспитів проводиться за комп'ютерно-тестовими технологіями, а іспит за допомогою онлайн-трансляції можна переглядати у реальному часі. Діяльність кафедри, ректорату з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України.
Пропуски занять	Відпрацювання пропущених занять відбувається у перший день за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Всі завдання здаються у встановлений термін, за винятком поважної причини у студента
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету
Додаткові бали	Виставляються під час семінарських занять за оригінальні відповіді студентів з заявленої теми
Неформальна освіта	Зараховуються до загальної суми балів результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни (в обсязі не більше 30% від загальної суми балів)

Викладач _____ Дутчак О.І.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Важливе місце у вивченні студентами дисципліни «Охорона і використання історико-культурної спадщини» відіграють лекції. Лекції слугують тим підґрунтям та інструментом, що спрямовують студентів у найбільш раціональному напрямі щодо вивчення навчальної дисципліни та надають йому знання в обсязі, необхідному для подальшого поглибленого вивчення навчальної дисципліни, роз'яснюють найбільш складні поняття та положення навчальної дисципліни. Плідна робота студентів на лекціях є запорукою подальшого успішного оволодіння тим необхідним масивом знань, що сприятиме формуванню із студента фахівця з необхідним рівнем знань та навичок. На початку лекції, як правило, викладач оголошує тему лекції, план її проведення та необхідну навчальну літературу і джерела. Під час лекції студенти повинні уважно слухати викладача, аналізувати отримувану інформацію, а також конспектувати найбільш важливі та необхідні масиви інформації, що надається. У кінці лекції студент може задати викладачеві запитання щодо роз'яснення незрозумілих положень прослуханої лекції. Належне ведення конспекту під час лекції сприятиме збереженню необхідної інформації та надасть йому змогу в подальшому проаналізувати її.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО- КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ»

Тема 1. Теоретико-практичні засади поняття «історико-культурна спадщина».

Тема 2. Становлення законодавства про охорону культурної спадщини України

Тема 3. Формування національного законодавства про охорону і використання культурної спадщини в Україні

Тема 4. Правове забезпечення реституції і повернення культурних цінностей, втрачених і незаконно переміщених (вивезених) з України

Тема 5. Об'єкти ЮНЕСКО в Україні

Тема 6. Історико-культурні заповідники України

Тема 7. Національні природні парки, заповідники, ботанічні сади, пам'ятки садово-паркового мистецтва

Тема 8. Музеї України в системі охорони, збереження і презентації пам'яток історії та культури

Тема 9. Національні релігійні святині України

Тема 10. Етнокультурний потенціал України (2 заняття)

Тема 11. Архівна справа як форма збереження та використання історико-культурних пам'яток

Тема 12. Бібліотечна справа як форма збереження та використання історико-культурних пам'яток

Тема 13. Релігійні вірування українців: проблеми збереження та використання в соціокультурній діяльності

Тема 14. Міжнародний досвід охорони та збереження історико-культурних пам'яток (2 заняття)

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота – це форма організації освітнього процесу, що передбачає навчальну, дослідну та творчу роботу, яку здобувач вищої освіти виконує самостійно у вільний від занять (за розкладом) час за завданням і під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Сучасний етап розвитку вищої освіти пов'язаний із переходом до практичної реалізації нової освітньої парадигми, яка спрямована на створення цілісної системи безперервної освіти, на розширення сфери самостійної діяльності студентів в умовах залучення до процесу пізнання інформаційних та телекомунікаційних мережевих технологій, які формують навички самоорганізації та самоосвіти. Самостійна робота як вид навчальної діяльності матиме ефективність, якщо є чітка організація зі сторони навчального закладу, викладача, якщо така робота є систематичною, а не епізодичним явищем, коли здійснюється постійний педагогічний контроль за роботою студентів.

В умовах тотальної інформатизації суспільства і постійно оновлюваної системи проблема освітніх послуг самостійності виходить на якісно новий рівень.

Щоб виконати завдання, які постають перед ЗВО, потрібно вдосконалювати навчально-виховний процес, розробляти нові методи і форми взаємодії викладача і студента, стимулювати самостійну навчальну діяльність молоді, оскільки саме життя довело, що тільки ті знання, які людина набула самостійно, завдяки власному досвіду, думці й діям, стають справді її здобутком. Тому у вищих навчальних закладах останнім часом спостерігається тенденція до збільшення годин на самостійну роботу.

Оволодіння вміннями та навичками самостійної діяльності стало найважливішою умовою здійснення безперервної освіти. Досягнення цієї мети тісно пов'язане з посиленням ролі СРС в навчальному процесі. Сучасні освітні ЗВО відводять на СРС під керівництвом викладача від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу. Це є свідченням того, що СРС – це важливий резерв підвищення ефективності підготовки фахівців. За своєю суттю самостійна робота є активною розумовою діяльністю студента, пов'язаною з виконанням навчального завдання. Наявність завдання і цільової установки на його виконання вважають характерними ознаками самостійної роботи.

Завдання самостійної роботи ЗВО:

- засвоєння матеріалу теми, яка розглядається на лекції (робота з конспектом лекції, рекомендованою навчальною літературою);
- конспектування фундаментальних робіт відповідно до програми навчальної дисципліни;
- виконання практичних завдань;
- підготовка рефератів, контрольних робіт, фіксованих виступів (доповідей) на семінарському занятті.

Усі ці елементи навчального процесу є самостійною роботою, оскільки студенти здійснюють їх певною мірою індивідуально, в позааудиторний час. Самостійна робота сприяє формуванню в студентів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому фахівцю. Вона виховує в студентів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організаційності й ініціативи, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо. Під час самостійної роботи студенти мають змогу краще використати свої індивідуальні здібності. Вони вивчають, конспектують літературні джерела, електронні ресурси, за потреби повторно перечитують їхні окремі розділи, абзаци, звертаються до відповідних довідників і словників. Усе це сприяє глибокому осмисленню навчального матеріалу, виробляє в студентів цілеспрямованість у здобутті знань, самостійність мислення.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

**Форма виконання – презентація, виконання здійснюється
у малих групах (4-5 чол).**

1. Законодавство України в галузі охорони культурної та природної спадщини
2. Міжнародне правове співробітництво в галузі охорони всесвітньої культурної та природної спадщини
3. Історико-культурна спадщина нацменшин
4. Повернення культурних цінностей
5. Державна експертиза та оцінка культурних цінностей
6. Природно-заповідний фонд України
7. Найбільші архівні установи України
8. Історико-культурні заповідники України
9. Аккерманська (Білгород-Дністровська) фортеця
10. Воронцовський палац в Алуці
11. Олеський замок
12. Ханський палац в Бахчисарі
13. Національні релігійні святині України
14. Визначні музеї України
15. Стародавні релігійні вірування українців

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ»

1. Структурні елементи культури України:
 - а) матеріальна культура;
 - б) духовна культура;
2. Класифікація об'єктів історико-культурної спадщини. археологічні, історичні, об'єкти монументального мистецтва, об'єкти архітектури та містобудування, об'єкти садово-паркового мистецтва, ландшафтні, об'єкти науки і техніки. Державний реєстр національного культурного надбання.
3. Формування елементів правової охорони пам'яток на території України (IX – XX ст.
4. Пам'яткоохоронна діяльність П. Могили, І Мазепи.
5. Діяльність Київського товариства старожитностей і мистецтв. Товариство охорони пам'яток Львова. Діяльність НТШ.
6. Збереження та вичення пам'яток культури губернськими архівними комісіями.
7. Правова охорона пам'яток історії та культури в УРСР.
8. Нормативно-правові документи РНК УРСР.
9. Діяльність українського товариства охорони пам'яток історії та культури.
10. Утворення історико-культурних заповідників.
11. Конституційні засади охорони, використання і відновлення надбань української культурної спадщини.
12. Процес формування українського пам'яткоохоронного законодавства.
13. Особливості законодавства України про охорону, використання і примноження культурної спадщини.
14. Державна охорона культурної спадщини як комплекс заходів.
15. Основні положення закону України «Про охорону культурної спадщини України».
16. Національне законодавство України стосовно ввезення, вивезення і повернення культурних цінностей.
17. Міжнародно-правове співробітництво України з європейськими державами у сфері реституції і повернення культурних цінностей.
18. Цілі, завдання та організаційна структура ЮНЕСКО.
19. Нормативно-правові аспекти обліку об'єктів історико-культурної спадщини. Об'єкти матеріальної культури України під охороною ЮНЕСКО. Нематеріальна спадщина ЮНЕСКО в Україні.
20. Проблеми збереження та використання історико – культурної спадщини ЮНЕСКО в Україні в туристичній діяльності та організації дозвілля.
21. Історичні витоки формування архівної справи в Україні.
22. Поняття «архівна система»: основні види, принципи функціонування.
23. Система архівних установ України: структура та мережа. архіви, архівні підрозділи міністерств, відомств, підприємств, організацій та громадських об'єднань.
24. Національний архівний фонд: структура, правові засади формування та функціонування.
25. Історичні, археологічні, краєзнавчі музеї. Виставково-презентаційна діяльність. Літературні, мистецькі, художні, меморіальні музеї. Галузеві музеї. Етнографічні музеї, музеї просто неба – скансени.
26. Структурна характеристика бібліотеки, система управління.
27. Принципи формування, функціонування та соціальні функції бібліотеки.
28. Типологія бібліотек.
29. Стародавні релігійні вірування на території України.
30. Сучасна релігійна обрядовість українців.
31. «Місця сили» та стародавні святилища як місця туристично-екскурсійного тяжіння.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Зафіксоване у формі застиглої предметності автентичне джерело соціально значимої інформації, істотної для перебігу історико-культурного процесу – це:
історико-культурна пам'ятка
культура
автентика
історична спадщина
2. До предметного поля навчальної дисципліни «Охорона і використання історико-культурної спадщини» не входять:
пам'яткоохоронні заходи
бібліотечний фонд України
консервація спорудбібліотечне краєзнавство
3. Навчальна дисципліна «Охорона і використання історико-культурної спадщини» виступає:
практично орієнтованим напрямом
міждисциплінарною дисципліною
теоретико-методологічною дисципліною
самостійним науковим напрямком
4. Терміни «пам'ятки історії та культури» та «історико-культурна спадщина»...
синонімічні
протилежні за значенням
практично аналогічні
аналогічні
5. Пам'ятки прийнято поділяти на:
збережені і зруйновані
рухомі і нерухомі
цінні і безцінні
культурні та історичні
6. Топографічно визначені сукупності комплексів пам'яток, в основі яких лежить традиційний характер історико-культурного природно-антропогенного середовища (успадкована від попередніх поколінь історично сформована об'ємно-просторова структура певної території) – це:
заповідники
історико-культурні ареали
ансамблі
етноландшафти
7. Топографічно визначене традиційне природне «тло», що «супроводжує» процес просторового освоєння людьми світу – це:
заповідник
історико-культурний ареал
ансамбль
історико-культурний ландшафт
8. Найбільш поширена та загальновизнана класифікація пам'яток за...
типами
ціннісними параметрами
идами
регіонами
10. Некрополістичні об'єкти культурної спадщини виділяє класифікація пам'яток...
за типами
за ціннісними параметрами

за видами

за регіонами

1. Один об'єкт історико-культурної спадщини може належати...

тільки до одного виду пам'яток

до кількох видів одночасно

тільки до двох видів

до всіх відомих видів пам'яток

2. Автентичні джерела соціально значимої історико-культурної інформації, представлені мобільними об'єктами, що відображають процес матеріально-духовного освоєння людьми світу – це:

нерухомі пам'ятки

рухомі пам'ятки

музейні експонати

археологічні пам'ятки

3. Документ, що перестав виконувати свою основну соціальну функцію, пов'язану із офіційно-діловою комунікацією, для якої був створений, та виступає як джерело соціально значимої історико-культурної інформації в складі архівного зібрання – це:

музейна пам'ятка

бібліотечна пам'ятка

архівна пам'ятка

рухома пам'ятка

4. Рухома пам'ятка, що являє собою вилучений із системи звичних відношень мобільний або стаціонарний за первинним призначенням об'єкт (придатний для тривалого зберігання), включений до музейної комунікації – це:

музейна пам'ятка

бібліотечна пам'ятка

архівна пам'ятка

рухома пам'ятка

15. Рукописні книги, видання та колекції видань, якими традиційно комплектується бібліотека і які виступають в якості джерел соціально значимої інформації, необхідної для позитивного перебігу історико-культурного процесу, та функціонують в рамках бібліотечного зібрання –

музейна пам'ятка

бібліотечна пам'ятка

архівна пам'ятка

рухома пам'ятка

16. Основними актуальними напрямками соціокультурного використання пам'яток не виступає:

джерельнонауковий

освітньо-виховний

ідеологічний

раціоналізаторський

17. Гостро відчувається нестача наукових розробок та проектів щодо можливостей використання об'єктів історико-культурної спадщини у різних сферах...

науки

політики

суспільствознавства

соціокультурної діяльності

18. Ефективне ... використання пам'яток сприятиме підвищенню стійкості українських громадян до негативних зовнішніх інформаційних впливів (наприклад під час інформаційних воєн).

джерельнонаукове

прикладне

раціоналізаторське

освітньо-виховне

19. До бібліотечних пам'яток належать:

комплекси рукописних книг

пам'ятки археології

нерухомі пам'ятки

монументальні пам'ятки

20. Території, представлені кількома історико-культурними ареалами та ландшафтами, що утворюють населений пункт – це:

заповідники

історико-культурні ареали

ансамблі

історико-культурні населені місця

21. До класифікації за видами не входять:

археологічні пам'ятки

об'єкти монументального мистецтва

стародруки

ландшафт

22. В Україні лише у XX ст. знищено близько ... архітектурних об'єктів.

10 тисяч

20 тисяч

30 тисяч

5 тисяч

23. Сьогодні в Україні під охороною держави перебувають ... понад нерухомих пам'яток історії та культури

100 тисяч

140 тисяч

180 тисяч

200 тисяч

24. Під охороною держави перебуває ... пам'яток містобудування і архітектури.

менше 10000

понад 54000

понад 15600

понад 1 млн.

25. Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки визначено...

Конституцією України

Декларацією про державний суверенітет

Декларацією ООН

Законом України «Про туризм»

26. Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичній свідомості, традицій і культурі, - визначено у ...

ст. 11 Конституції України

ст. 35 Конституції України

міжнародними договорами

спеціальними постановами

27. За роки незалежності прийнято понад ... законів і підзаконних документів, які регулюють питання охорони культурної спадщини та пам'яток архітектури та спрямовані на визначення й удосконалення правових, організаційних, матеріально-технічних засад досліджуваної сфери.

45

100

200

28. Україна підтвердила свої зобов'язання за міжнародними договорами, укладеними Українською РСР до проголошення незалежності України законом:

“Про охорону культурної спадщини”

“Про право наступництва України”

Конституцією України

“Про охорону археологічної спадщини”

29. До 14 лютого 1992 р. відносили у справі охорони історико-культурної спадщини визначав:

закон “Про право наступництва України”

закон Української РСР “Про охорону і використання пам'яток історії та культури”

закон “Про охорону археологічної спадщини”

Конституція СРСР

30. До пріоритетних напрямків політики держави у сфері культури належить...

використання пам'яток у соціокультурній діяльності

збереження і примноження культурних надбань.

будівництво нових пам'яток

реконструкція об'єктів містобудування

31. У внутрішньому законодавстві України вживаються як терміни...

культурна спадщина

історико-культурна спадщина

культурна спадщина та історико-культурна спадщина

культурні цінності

32. Фінансування на розвиток культури України здійснюється у розмірі ... відсотків від національного доходу.

3

5

8

10

33. Відповідно до Закону України “Про охорону культурної спадщини” державне управління у сфері охорони культурної спадщини покладається на:

Кабінет Міністрів України

Адміністрацію Президента України

обласні державні адміністрації

органи місцевого самоврядування

34. Ядром системи законодавства України у галузі історико-культурної спадщини є:

Рекомендація ЮНЕСКО про охорону на національному рівні культурної та природної спадщини

Закон України “Про охорону культурної спадщини”

Основи законодавства України про культуру

Закон України: “Про музеї та музейну справу»

35. До спеціальних уповноважених органів охорони культурної спадщини не належать:

центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим

органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій

підпільні органи охорони культурної спадщини

36. Закон України “Про охорону культурної спадщини”, прийнятий Верховною Радою України у:

1992 р.

1995 р.

2000 р.

2002 р.

37. У відповідності із закон України “Про охорону культурної спадщини” об’єкти національного культурного надбання не підлягають:
- роздержавленню і приватизації
 - націоналізації
 - реставрації
 - націоналізації і реституції
38. Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини від 16 листопада 1972 р. містять визначення поняття:
- культурна цінність
 - культурна спадщина
 - історико-культурна спадщина
 - культурна пам’ятка
39. Закон, яким було встановлено, що укладені та належним чином ратифіковані Україною міжнародні договори становлять невід’ємну частину національного законодавства України:
- “Про охорону культурної спадщини”
 - “Про право наступництва України”
 - “Про дію міжнародних договорів на території України”
 - “Про охорону археологічної спадщини”
- {
40. Виберіть із запропонованих нормативно-правовий документ, що не регламентує відносини у сфері охорони і використання історико-культурної спадщини
- Земельний Кодекс України
 - Кримінальний Кодекс України
 - Закон “Про правонаступництво України”
 - Податковий Кодекс України
41. В Україні під охороною держави перебувають....пам’яток археології
- 140 тисяч
 - 64000
 - 54000
 - 7000
42. В Україні під охороною держави перебувають....пам’яток історії
- 140 тисяч
 - 64000
 - 54000
 - 7000
43. В Україні під охороною держави перебувають....пам’яток монументального мистецтва
- 140 тисяч
 - 64000
 - 54000
 - 7000
44. В Україні під охороною держави перебувають....пам’яток містобудування і архітектури
- 140 тисяч
 - 64000
 - 54000
 - 15600
45. Правову основу охорони, використання і відновлення надбань української культурної спадщини становить:
- Конституція України
 - Кримінальний Кодекс України
 - Земельний Кодекс України
 - Рекомендація ЮНЕСКО про охорону на національному рівні культурної та природної спадщини
46. Гарантії культурного розвитку українського народу визначає:

Декларацією про державний суверенітет України
Конституцією України
Кримінальним Кодексом України
Податковим Кодексом України

47. Основним законом, що визначає правовідносини щодо стародруків – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

}

48. Основним законом, що визначає правовідносини щодо рукописних документів – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

49. Основним законом, що визначає правовідносини щодо збереження рухомих пам’яток – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

50. Прийнятий Верховною Радою України у 2000 р. (з наступними змінами) закон, що став своєрідним ядром системи законодавства України у галузі охорони історико-культурної спадщини

Закон України “Про охорону культурної спадщини”

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

51. До некрополітичних пам’яток належать:

комплекси рукописних книг

пам’ятки археології

нерухомі пам’ятки

поховання

52. До музейних пам’яток належать:

пам’ятки археології

нерухомі пам’ятки

монументальні пам’ятки

поховання

53. Як називається синтез найкращих досягнень національних культур, що віддзеркалює спільні досягнення і зв’язки світової цивілізації?

національна культура

світова культура

соціальна культура

культура минулого

54. Як називаються елементи культури, які мають найбільшу значущість в сфері життєдіяльності людини, її інтересів, потреб, соціальних відносин?

культурні досягнення

культурні феномени

культурні цінності

предмети культури

55. Назвіть термін, що характеризує результат обробки природних матеріалів технічними засобами і створення штучного середовища, де мешкає людина?

духовна культура
матеріальна культура
масова культура
молодіжна культура

56. Як називається одне з первісних релігійних вірувань, пов'язане з вірою в існування надприродних істот (душі і духів)?

тотемізм
анімізм
магія
землеробський культ

57. Який з періодів первісної культури з'явився глиняний посуд?

палеоліт
мезоліт
єнеоліт
металева доба

58. Як називається шедевр давньоруської літератури, написаний близько 1187 року?

«Слово про загибель землі Руської»
«Слово о полку Ігоревім»
«Слово про закон і благодать»
«Повість временних літ»

59. До якого періоду європейської культури належить культура Київської Русі?

первісного
середньовічного
бароко
новітнього часу

60. Яка подія в історії Київської Русі відіграла вирішальне значення в історії розвитку держави?

хрещення Русі
заснування Проскурова
будівництво Софійського собору
написання першої літературної біографії

61. Як називався українській мандрівний ляльковий театр, що ставив п'єси, пов'язані із біблійним різдвяним сюжетом?

містерія
вертеп
цирк
амфітеатр

62. Як перекладається термін «бароко»?

дивний
давній
зразковий
італійський

63. 19. Який жанр образотворчого мистецтва отримав поширення в Україні XVI – XVII ст.?

карикатура
іконопис
пейзаж
фреска

64. Хто офіційно запровадив християнство у Київській Русі?

Кирило і Мефодій
Ярослав Мудрий
князь Володимир

князь Олег

65. Осередками освіти в Київській Русі були:

університети
школи та монастирі
академії
училища

66. Який із творів доби Київської Русі не є перекладним?

Святе Письмо
Слово Даниїла Заточеника
Октоїхи
Мінеї

67. Який із творів доби Київської Русі є оригінальним твором?:

Слово про Закон і Благодать
Требники
Октоїхи
Тріоді

68. У якому році був зруйнований Київ монголо-татарами?

1340 р.
1240 р.
1140 р.
1040 р.

69. Найвизначнішою літературною пам'яткою Галицько-Волинської Русі є:

“Повчання Володимира Мономаха своїм дітям”
“Повість временних літ”
“Галицько-Волинський літопис”
“Слово Даниїла Заточника”

70. З якими країнами Галицько-Волинське князівство не підтримувало економічних, культурних та політичних зв'язків?

Німеччина, Чехія
Італія, Візантія
Шумер, Вавілонія
Польща, Литва

71. Замки, які були збудовані в часи Галицько-Волинської Русі, виконували:

оборонну функцію
виховну функцію
розважальну функцію
гносеологічну функцію

72. Які науки не вивчали в школах Галицько-Волинського князівства?

культурологія, політологія
географія, історія
іноземні мови, музика
риторика, стилістика

73. У централізованій бібліотечній системі проблеми кількісного і якісного фондів вирішує:

бібліотека-філіал
центральна бібліотека
бібліотечна рада
органи місцевого самоврядування

74. Наочними формами популяризації літератури є:

огляди літератури
диспути
книжкові виставки
плакати

75. Комплексні форми популяризації друкованих джерел – це:
читацька конференція
консультація
бесіда

відеофільм
76. Найбільшою бібліотекою в Україні на початку XX ст. була:
Київська публічна бібліотека
Одеська публічна бібліотека
Харківська громадська публічна бібліотека
Острозька бібліотека

77. Манускрипт – це:
примітка читача на полях книг
давній рукопис
сховище давніх книг
форма книги

78. Поточні періодичні видання в публічній бібліотеці зосереджені в:
читальному залі
абонементі
у бібліографічному відділі
у відділі періодичних видань

79. Книжкова палата України – це:
наукова державна установа
бібліотечно-інформаційна установа
архівна установа
довідковий орган

80. Автор найвідомішого підручника слов'янської мови в Україні “Граматика” (XVIIст.):
Тарас Шевченко
Мелетій Смотрицький
Пантелеймон Куліш
Денис Січинський

81. Визначте, що із зазначеного не є формою збереження культурної спадщини:
музей
глосарій
галерея
архів

82. Скансен – це ...
естетична категорія, що відображає відносно стійку спільність основних ознак творчості,
зумовлених художньо-естетичними принципами, властивими певному колу митців
розповсюджена форма етнографічних музеїв, що створюються на ґрунті музеєфікації
репрезентативних фрагментів етноландшафтного середовища
рівень розумового й морального розвитку індивіда
майстерність, продукт якої приносить естетичне задоволення

83. Культурно - освітній заклад, що здійснює збирання друкованих і рукописних матеріалів,
проводить їх опрацювання і відображення у каталогах, організовує відповідне їх зберігання,
збереження і обслуговування ними читачів – це...
архів
сховище
друкарня
бібліотека

84. Музей, присвячений життю і творчості видатних письменників називається...
історичним
літературно-меморіальним

реалістичним

письмовим

85. Природно-територіальні комплекси Українських Карпат представлені такими національними природними парками:

НПП «Синевир» та «Сколівські Бескиди»

НПП «Подільські Товтри» та Шацький НПП

НПП «Подільські Товтри» та «Яворівський»

НПП «Яворівський» та Шацький НПП

86. Який об'єкт України, що знаходиться під охороною ЮНЕСКО, є суто природнім?

пункти геодезичної дуги Струве;

незаймані букові ліси Карпат;

дерев'яні церкви українських Карпат.

сакральні пам'ятки

87. Біля якого міста розташований заповідник «Асканія Нова»?

Херсон

Львів

Луцьк

Запоріжжя

88. Який дослідник займався вивченням трипільської культури?

В. Хвойка

Б. Мозолевський

Д. Багалій

Г. Куліш

89. Яка складова українського етносу існує за межами основного етнічного масиву?

діаспора

субетнічні групи

основний етнічний масив

нацменшини

90. Під охороною ЮНЕСКО – колишня резиденція буковинських митрополитів. Назвати місто, в якому знаходиться цей архітектурний ансамбль:

Київ

Львів

Чернівці

Чернігів

91. Основним заняттям трипільців було:

рибальство

мотичне землеробство

ремісництво

ковальство

92. Назва символів, які були пов'язані із Сонцем.

сонячні

солярні

червоні

золоті

93. Скільки культурних та природних об'єктів України знаходиться у Всесвітній спадщині ЮНЕСКО?

чотири

п'ять

сім

дев'ять

94. Під охороною ЮНЕСКО – колишня резиденція буковинських митрополитів. На який заклад вона була перетворена?

Львівський національний університет ім. І. Франка

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

Києво-Могилянська академія

Острозька академія

95. Добування меду диких бджіл у східних слов'ян називалося:

чинбарством

бортництвом

кушнірством

рільництвом

96. Святий – покровитель Києва. На його честь збудовано монастир:

Архангел Гавриїл

Апостол Андрій

Святитель Михаїл

Андрій Первозванний

97. Графіті – це:

приватні листи давньоукраїнських часів, написані на березовій корі

ілюстрації у давньоукраїнських книжках, виконані графічно

написи, видряпані на стінах будівель, горщиках тощо

письмовий шрифт

98. Назвіть київський собор, в якому є мозаїчне зображення Оранти?

Михайлівський Золотоверхий

Софія Київська

Святого Пантелеймона

Андріївська церква

99. Софіївський собор у Києві побудовано у стилі:

давньоруського дерев'яного будівництва

бароко

готичному

візантійському

100. Яке із названих міст у період останньої чверті XVI – першій половині

XVII ст. стало літературно-видавничим центром України:

Київ

Львів

Острог

Чигирин

101. Зафіксоване у формі застиглої предметності автентичне джерело соціально значимої інформації, істотної для перебігу історичного процесу – це:

пам'ятка історії

культура

автентика

історична спадщина

102. До предметного поля навчальної дисципліни «Охорона і використання історико-культурної спадщини» не входять:

пам'яткоохоронні заходи

бібліотечний фонд України

консервація споруд

просопографія

103. Елементи історико-культурної спадщини прийнято поділяти на:

збережені і зруйновані

рухомі і нерухомі

цінні і безцінні

культурні та історичні

104. Об'єкти культурної спадщини місцевого значення виділяє класифікація пам'яток...
за типами

за ціннісними параметрами

за видами

за регіонами

105. Один об'єкт історико-культурної спадщини не може належати...

тільки до одного виду пам'яток

до кількох видів одночасно

тільки до двох видів

до всіх відомих видів пам'яток

106. Автентичні джерела соціально значимої історико-культурної інформації, представлені статичними об'єктами, що відображають процес матеріально-духовного освоєння людьми світу – це:

нерухомі пам'ятки

рухомі пам'ятки

музейні експонати

археологічні пам'ятки

107. Документ, що досі виконує свою основну соціальну функцію, пов'язану із офіційно-діловою комунікацією, для якої був створений, та виступає як джерело соціально значимої історико-культурної інформації – це:

частина документообігу

бібліотечна пам'ятка

архівна пам'ятка

рухома пам'ятка

108. Рухома пам'ятка, що являє собою вилучений із системи звичних відношень мобільний об'єкт (придатний для тривалого зберігання) – це:

музейна комунікація

бібліотечна пам'ятка

архівна пам'ятка

рухома пам'ятка

109. Основним актуальним напрямком соціокультурного використання пам'яток виступає:

джерельнонауковий

освітньо-виховний

ідеологічний

культурно-дозвілєвий

110. Гостро відчувається нестача наукових розробок та проектів щодо можливостей використання об'єктів історико-культурної спадщини у сфері...

науки

політики

суспільствознавства

соціокультурної діяльності

111. До бібліотечних пам'яток не належать:

комплекси рукописних книг

нерухомі пам'ятки

стародруки

археологічні знахідки

112. До класифікації за видами об'єктів історико-культурної спадщини входять:

археологічні пам'ятки

стародруки

предмети озброєння

предмети побуту

113. До пріоритетних напрямків політики держави у сфері культури не входить...
використання пам'яток

збереження і примноження культурних надбань

будівництво нових пам'яток

реконструкція

114. У внутрішньому законодавстві України не використовується термін...

культурна спадщина

історико-культурна спадщина

культурна спадщина

народна спадщина

115. Фінансування на розвиток культури України здійснюється....

у розмірі фіксованого відсотка від національного доходу

невизначеної суми

несталого відсотка

відсотка, що залежить від багатьох факторів

116. Відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" центральним відомством у цій галузі виступає:

Кабінет Міністрів України

Адміністрацію Президента України

обласні державні адміністрації

органи місцевого самоврядування

117. Тривалий час основою регулювання відносин України у галузі історико-культурної спадщини були:

Рекомендація ЮНЕСКО про охорону на національному рівні культурної та природної спадщини

Закон України "Про охорону культурної спадщини"

Основи законодавства України про культуру

Закон України: "Про музеї та музейну справу"

118. До спеціальних уповноважених органів охорони культурної спадщини України не належать:

центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим

органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських,

районних державних адміністрацій

приватні охоронні інституції

119. Міжнародна відповідальність України у сфері охорони спадщини визначається:

"Про охорону культурної спадщини"

"Про право наступництва України"

"Про дію міжнародних договорів на території України"

"Про охорону археологічної спадщини"

120. Виберіть із запропонованих нормативно-правовий документ, що регламентує відносини у сферах охорони і використання історико-культурної спадщини

Кримінальний Кодекс України

Закон України "Про рекламу"

Податковий Кодекс України

бухгалтерський облік

121. Рекомендаційний характер має документ:

Конституція України

Кримінальний Кодекс України

Земельний Кодекс України

Рекомендація ЮНЕСКО про охорону на національному рівні культурної та природної спадщини

122. Відповідальність за незаконний продаж культурних цінностей визначено :

Декларацією про державний суверенітет України

Конституцією України

Кримінальним Кодексом України

Податковим Кодексом України

123. Основним законом, що визначає правовідносини щодо рухомих витворів мистецтва – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

124. Основним законом, що визначає правовідносини щодо пам'яток архітектури та містобудування – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

125. Основним законом, що визначає правовідносини щодо збереження етнокультурних ландшафтів – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

126. Основним законом, що визначає правовідносини щодо збереження некрополів – це:

“Про національний архівний фонд і архівні установи”

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

“Про охорону культурної спадщини”

127. Нормативно-правовий документ, що до 2000 р став своєрідним ядром системи законодавства України у галузі охорони історико-культурної спадщини:

Закон України “Про охорону культурної спадщини”

Основи законодавства України про культуру

“Про бібліотеки і бібліотечну справу”

“Про музеї і музейну справу”

128. До некрополітичних пам'яток не належать:

пам'ятки археології

кургани

поховання

гробниці

129. До музейних пам'яток не належать:

нерухомі пам'ятки

документи

предмети побуту

музичні інструменти

130. Як називається синтез найкращих культурних досягнень окремої титульної нації?

національна культура

світова культура

соціальна культура

культура минулого

131. Яким терміном позначають явища у сфері культури?

матеріальна культура

культурні феномени

нематеріальна культура

речові пам'ятки

132. Назвіть термін, що характеризує найбільш популярні у наш час культурні запити?

духовна культура
матеріальна культура
масова культура
молодіжна культура

133. Назвіть термін, що характеризує найбільш популярні у наш час культурні запити групи осіб віком 18-35 років?

духовна культура
матеріальна культура
масова культура
молодіжна культура

134. Як називається одне з первісних релігійних вірувань, пов'язане з вірою в існування тварини – покровителя роду?

тотемізм
анімізм
магія
землеробський культ

135. який з періодів первісної культури з'явився металічний посуд?

палеоліт
мезоліт
енеоліт
металева доба

136. До якого періоду європейської культури належить культура ХХХ століття?

первісного
середньовічного
бароко
новітнього часу

137. Замки, які були збудовані в часи ХVІІ-ХVІІІ століття, зраз виконують функцію:

оборонну функцію
доходну функцію
рекламну функцію
пізнавальну функцію

138. У централізованій бібліотечній системі проблеми формування окремих бібліотечних експозицій вирішує:

окрема бібліотечна установа
центральна бібліотека
бібліотечна рада
органи місцевого самоврядування

139. Наочними формами популяризації музеїв є:

огляди літератури
диспути
тематичні виставки
ремонт приміщень

140. Комплексні форми популяризації фольклору – це:

консультації
бесіди
відеофільми
фестивалі

141. Найстаршою бібліотекою із запропонованих є:

Київська публічна бібліотека
Одеська публічна бібліотека
Харківська громадська публічна бібліотека
Острозька бібліотека

142. Рідкісні унікальні видання у бібліотеці зберігаються у:
читальному залі
абонементі
у бібліографічному відділі
спеціальному відділі або сховищі
143. Визначте, що із зазначеного не є формою збереження культурної спадщини:
музей
манускрипт
галерея
архів
144. Культурно - освітній заклад, що здійснює збирання рухомих пам'яток, організовує відповідне їх зберігання, збереження і презентацію відвідувачам – це...
архів
сховище
музей
бібліотека
145. Музей, присвячений визначним подіям називається...
історичним
літературно-меморіальним
реалістичним
письмовим
146. Музей, присвячений культурній спадщині певної етногрупи називається...
історичним
літературно-меморіальним
реалістичним
письмовим
147. Який об'єкт України, що знаходиться під охороною ЮНЕСКО, належить до наукових?
пункти геодезичної дуги Струве;
незаймані букові ліси Карпат;
дерев'яні церкви українських Карпат
сакральні пам'ятки
148. Яка називається група представників іншої національності відносно титульного етносу?
діаспора
субетнічні групи
основний етнічний масив
нацменшина
149. Основа господарства українців:
чинбарство
бортництво
кушнірство
рільництво
150. Який об'єкт України, що знаходиться під охороною ЮНЕСКО, належить до нематеріальних?
пункти геодезичної дуги Струве;
незаймані букові ліси Карпат;
сакральні пам'ятки
петриківський розпис

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акуленко, В. І. Охорона пам'яток культури в Україні .Київ : Вища школа, 1991.274 с.
2. Берест, Р. Я. Історико-культурна спадщина чернецтва Прикарпаття та методика її наукового дослідження: методичний посібник. Львів : Львівська політехніка, 2012.
3. Дутчак О.І. Використання історико-культурної спадщини для потреб розвитку етнотуризму в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі України, Польщі та Словаччини). Карпатський край. 2016. №1(8), С. 120-127.
4. Дутчак О.І. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні: перспективи використання в індустрії туризму. Карпатський край. 2017. № 1 (9). С. 165-170. (фахове видання)
5. Дутчак О.І., Шикеринець В.В. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні та її роль в розвитку туризму. Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні: матер. III Всеукраїнської наук-практ. конф. Ч.1. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2017. С. 72–74.
6. Дутчак О.І. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні та її роль в розвитку туризму. Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні: матер. III Всеукраїнської наук-практ. конф. Ч.1. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2017. С. 72–74.
7. Дутчак О. І. Вплив туризму на охорону історико-культурних пам'яток: досвід та перспективи. Науковий огляд. 2013. С.163-172.
8. Дутчак О.І. Нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО в Україні: перспективи використання в індустрії туризму. Карпатський край, 2017 № 1 (9), С. 165-170.
9. Закон України «Про охорону культурної спадщини» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
10. Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища [Текст]: збірник офіційних документів / Від.ред. Гарник М.В. Київ : Вид-во Істина, 2002.336 с.
11. Історико-культурна спадщина Прикарпаття: Наук.збірник на пошану П.Арсенича. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 800 с.
12. Ковальчук, Г. Збереження книжкових пам'яток. Наукові праці НБУ ім. В.І.Вернадського. Київ, 2001. випуск 7. С. 44-49.
13. Кузьменко, О. В. Адміністративно-правова охорона культурної спадщини України : монографія. Київ. 2010. 197 с.
14. Курило, Т. В. Правова охорона культурної спадщини України: монографія. Льві : Новий Світ-2000, 2006.152 с.
15. Наукові праці НБУ ім. В.І.Вернадського . випуск 7. Київ: НБУВ, 2001.470 с.
16. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківська. Кн. 4: Некрополі Івано-Франківська. Ів.-Франківськ : Лілея-НВ, 2012. 223 с.
17. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківська. Книга 1: Історико-архітектурний нарис. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 95 с.
18. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківська. Книга 2 : Археологія, історія та мистецтво. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2016. 384 с.

НОРМАТИВНІ МАТЕРІАЛИ

1. ЗАКОН УКРАЇНИ Про охорону культурної спадщини із змінами і доповненнями, внесеними Земельним кодексом України від 25 жовтня 2005 року N 2768-III, Законами України від 10 січня 2005 року N 2921-III

2. Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 1543 від 28.09.03 527 від 01.04.04 N 1709 від 19.12.2005).

3. Закон України про охорону археологічної спадщини. Цей Закон регулює відносини, пов'язані з охороною археологічної спадщини України — невід'ємно невідновлюваного джерела знань про історичне минуле, а також визначає права та обов'язки дослідників археологічної спадщини. 4

. Інструкція про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури і мистецтв N 481 від 06.08.2005) Стаття 23 Закону України "Про музеї та музейну справу"

5. З а к о н У к р а ї н и Про Національний архівний фонд та архівні установи Цей Закон регулює відносини, пов'язані із формуванням, обліком, зберіганням і використанням Національного архівного фонду, та інші основні питання архівної справи.

6. Закон України "Про охорону культурної спадщини"

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2005 N1768 "Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини" (Порядок укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини та зразок охоронного договору).

8. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи від 3 жовтня 1985 року // Офіційний вісник України від 25.10.2006 - 2006 р., № 41, стор.40, стаття 2722.

9. Конвенція «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» від 16 листопада 1972 р. // Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища: 3б. офіц. док. / Упоряд. В. І. Фрич; Відп. ред. М. В. Гарник. - К.: Істина, 2002. - 336 с.

10. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970 року // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1988. - №8. - Ст. 211.

11. Чорноморська конвенція про співробітництво у галузі культури, освіти, науки та інформації від 06.03.1993 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України - 2004 р., № 4, / Книга 2 /, стор. 462, стаття 1015.

12. Конвенція про охорону підводної культурної спадщини від 2 листопада 2001 року // Урядовий кур'єр від 12.10.2006 - № 191.

13. Угода про вивезення та ввезення культурних цінностей від 28 вересня 2001 року // Офіційний вісник України від 22.02.2006 - 2006 р., № 6, стор. 24, стаття 280.

14. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини від 17 жовтня 2003 року // Урядовий кур'єр від 01.04.2008 - № 60.

15. Європейська конвенція про правопорушення щодо культурних цінностей від 23 червня 1985 р. // Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища: 3б. офіц. док. / Упоряд. В. І. Фрич; Відп. ред. М. В. Гарник. - К.: Істина, 2002. - 336 с.

16. Конвенція ЮНІДРУА по поверненню викрадених або незаконно вивезених культурних цінностей від 24 червня 1995 року // «Бібліотека З&Б», №13 від 25 березня 2000 р.

17. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. №1805-III // Офіційний вісник України від 21.07.2000 р., №27, ст. 1112, стор.32.

18. Закон України «Про музеї та музейну справу» від 29.06.1995 № 249/95-ВР // Відомості Верховної Ради України від 20.06.1995, №25, ст. 191.

19. Закон України «Основи законодавства України про культуру» від 14.02.1992 №2117-ХІІ // Відомості Верховної Ради України від 26.04.1992, №21, ст. 294. 19. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми збереження та використання об'єктів культурної спадщини на 2004-2010 роки» від 20 квітня 2004 року №1692-IV // Урядовий кур'єр від 19.05.2004 - № 92.

20. Закон України «Про перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації» від 23 вересня 2008 року №574-VI // Урядовий кур'єр від 19.05.2004 - № 92.

21. Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації: Закон України від 23.09.2008 р. № 574-VI // Відомості Верховної Ради України, 2009, № 8, ст. 105.

22. Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини: Закон України від 6 березня 2008 року №132-VI // Відомості Верховної Ради України, 2008, № 16, ст.153.

23. Про ратифікацію Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи: Закон України від 20.09.2006 р. № 165-V // Відомості Верховної Ради України, 2006, №45, ст.439.

24. Про ратифікацію Конвенції про охорону підводної культурної спадщини: Закон України від 20.09.2006 р. № 164-V // Відомості Верховної Ради України, 2006, №45, ст.438.

25. Про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на збереження історико-культурної спадщини в заповідниках та здійснення заходів з її охорони, паспортизації, інвентаризації і реставрації – К.: Рахункова палата України, 2008. – 40 с.

ГЛОСАРІЙ

Автентичний – дійсний, справжній, створений з оригіналу; той, що відповідає оригіналу.

Андеграунд (андерграунд) – термін, яким найчастіше позначають культуру, альтернативну до офіційної.

Акультурація – це процес взаємодії спільнот чи людей різних культур, наслідком якої стає засвоєння якихось елементів іншої культури (ритуалів, манери одягатися, кухні чи мови) при збереженні ідентифікації зі своєю першою культурою.

Асиміляція – це процес, що призводить до ототожнення себе з культурою іншої спільноти та супроводжується поступовою втратою елементів власної культури і спричиняється до розчинення окремих носіїв цієї культури чи всієї спільноти в новому культурному середовищі.

Виставка – тимчасова експозиція (стаціонарна, або пересувна). Її тимчасовий характер проявляється у складі експонатів: музейні предмети з інших музеїв та приватних колекцій, а також предмети, які не можуть довго перебувати за межами фондів – акварелі, письмові джерела, унікальні предмети.

Відомчі музеї – музеї, що перебувають у підпорядкуванні різних відомств (в межах нашої держава поза системою Міністерства культури й туризму України).

Вітрина музейна – елемент експозиційного обладнання, призначений для розміщення експозиційних матеріалів з метою їх захисту та зручного огляду.

Галерея – (від франц. Galerie, італ.galleria) – 1) традиційне найменування деяких художніх музеїв; 2) частина експозицій великих художніх музеїв; 3) постійна виставка-продаж предметів мистецтва.

Громадські музеї – музеї, що створені за ініціативи громадськості і діють на громадських засадах.

Геноцид – відповідно до Міжнародної конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, ухваленій 9 грудня 1948 року, визначається як дії «з наміром знищити, повністю чи частково, якусь національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку».

Діалог міжкультурний – відкритість до пізнання інших культур, спілкування, співпраця, культурний обмін та взаємозбагачення, що може стати принципом державної політики.

Дослідження культурної спадщини – науково-пошукова діяльність, спрямована на одержання нової інформації про об'єкти культурної спадщини.

Етнічність (етнічна група) – характеристика людей, ґрунтована на спільності культурної спадщини, мови, території походження, обрядовості, релігії тощо.

Зв'язки спорідненості – зв'язки між індивідами, встановлені або через шлюб, або які поєднують кривних родичів (матерів, батьків, дітей, діда й бабусю, двоюрідних сестер, братів і т. д.).

Екскурсія – (від лат. excursio – поїздка) – окремий захід, в ході якого під фаховим керівництвом відбувається відвідування вибраних об'єктів, установ, заходів чи ландшафтних зон.

Експозиційний комплекс – структурна одиниця експозиції; група предметів, які об'єднані за змістом і утворюють цілісну експозицію, створюючи при цьому спільний образ.

Експозиція – (від лат. exposition – виставляти) – сукупність предметів спеціально виставлених для огляду. До експозицій можна віднести вітрини кіосків і магазинів, демонстраційні зали промислових підприємств, навчальні матеріали, розвішені на стінах класних кімнат, музейні експозиції.

Експонат – це музейний предмет, виставлений для огляду. Етапи вивчення музейних предметів: 1) атрибуція предметів (тобто, їх визначення); 2) класифікація та систематизація; 3) інтерпретація (трактування, тлумачення тобто пояснення їх суті).

Ідентичність – сукупність уявлень людини про себе і своє становище в суспільстві на підставі ототожнення себе з певними культурними моделями і соціальними ролями. І

Ідентичність національна – одна з форм самосвідомості особи чи групи людей, що ґрунтується на відчутті ними своєї належності до певної національної спільноти як самобутньої громади, що

має свою історичну територію, мову, історичну пам'ять, культурну спадщину, традиції, об'єкти вшанування, національну ідею.

Ідеологія – система поглядів та ідей, якими усвідомлюються та визначаються ставлення людей до дійсності, один до одного, соціальні проблеми та конфлікти, а також містяться ідеї/програми соціальної діяльності, спрямованої на закріплення або зміну/розвиток суспільних відносин.

Історико-культурне середовище – все, що оточує людину та сформувалося впродовж тривалого історичного розвитку в результаті взаємовпливу різних культур.

Комунікація – спілкування, передача та прийом інформації у суспільстві.

Консервація – наукове втручання в існування об'єкта, щоб з мінімальною кількістю змін утримати та зберегти його у первинному вигляді, збільшити до максимуму тривалість існування та звести до мінімуму нищення.

Копія – предмет створений з метою імітації або заміни іншого предмета, який виступає у якості оригіналу.

Культура – сукупність проявів життя, досягнень та творчості людини. Включає в себе цінності, символи, традиції, ритуали, що пронизують усі сфери життєдіяльності людей.

Культурна спадщина – сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини.

Культурний геноцид – стан, коли спільноті відмовляють у праві користування, розвитку й поширення її культури і, зокрема, мови, самоназви, пам'яток.

Культурний ізоляціонізм – це тип взаємодії, характерний для конфліктних відносин, який включає вибудовування фізичної чи психологічної дистанції та обмеження культурних контактів.

Культурний космополітизм – явище сучасного світу, що характеризує тих індивідів, які насолоджуються культурним розмаїттям, здатні подорожувати світом і здебільшого мають привілейоване становище, яке визначає їх місце по той бік етноцентричних поглядів на культуру та ідентичність.

Міське середовище – специфічне соціальне та культурне середовище існування людини, утворене містом як феноменом соціально-економічної активності, його інфраструктурою.

Молодіжна контркультура – об'єднання молоді, що має всі ті елементи культури, що й субкультура, але чий норми та цінності перебувають в активній чи пасивній опозиції до панівних у суспільстві норм і цінностей.

Молодіжна субкультура – будь-яке об'єднання молоді, що має власні елементи культури, а саме: мову (сленг), символіку, традиції, норми, цінності, ритуали.

Національні меншини – це групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою.

Національно-культурні товариства – об'єднання національних меншин, діяльність яких спрямована на задоволення національних потреб і запитів у сфері культури, освіти, мови, на збереження і розвиток національної самосвідомості, національної самобутності, звичаїв, традицій, історичної пам'яті свого народу, а також на вирішення колективних соціальних та економічних питань.

Нація – територіально означена спільнота людей, що поділяють певний варіант модерної культури та яких пов'язує між собою сильне почуття єдності й солідарності; спільнота, відзначена історично витвореною свідомістю національної ідентичності, яка має або прагне мати власне політичне самоврядування.

Об'єкт культурної спадщини – визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні або створені людиною об'єкти (пам'ятки), незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

Охорона культурної спадщини – система заходів з обліку, збереження, відповідного використання об'єктів культурної спадщини. Пам'ятка культурної спадщини – об'єкт культурної спадщини, занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Пам'ятка архітектури (містобудівництва) – нерухомий об'єкт матеріальної та духовної творчості людини, який має національне чи міжнародне значення. Нині частіше використовується поняття «об'єкт культурної спадщини» або «нерухомі пам'ятки історії та культури».

Пам'ятка – твір мистецтва, створений для увічнення пам'яті про людей і події. Найпоширеніші види пам'яток – скульптурна група, статуя, бюст, меморіальна дошка, тріумфальна арка, колонна, обеліск тощо. Прототипами пам'ятників були поховальні споруди найдавніших людських суспільств – мегаліти і кургани, а також обеліски, піраміди тощо.

Панки – молодіжна субкультура, що виникла наприкінці 1960-х – на початку 1970-х рр., характерними особливостями якої було критичне ставлення до суспільства і політики.

Пропаганда – цілеспрямована діяльність з розповсюдження знань, цінностей та іншої інформації з метою формування певних поглядів, уявлень та емоційних станів, впливу на поведінку людей.

Панорама – (від грецьк. – *pan* і *horama* – видовище) – велика за розмірами стрічкоподібна картина, яка натягнута на циліндричний підрамник і поєднується із розташованими перед нею по колу «предметним» планом – макетами, спорудами, фігурами тощо. Створює ілюзію реального простору.

Профіль музею – найважливіша категорія класифікації музеїв за спеціалізацією їхніх збірок і основними напрямками музейної діяльності.

Репродукція – копія живописного, графічного чи фотографічного зображення, створена друкарським способом, як правило збільшеного чи зменшеного розміру.

Реставрація – (від лат. – *restauratio* – відновлення), комплекс заходів, направлених на збереження пам'ятки історії і культури, або твору мистецтва, виявлення його художньої та суспільної цінності. Реставрація пам'яток є шляхом до їх врятування, подальшого збереження і надання їм вигляду.

Світова спадщина ЮНЕСКО – видатні культурні та природні цінності, що становлять надбання усього людства. Ці цінності перелічені у Списку ЮНЕСКО.

Символічний простір – об'єкти соціального світу, що мають соціокультурне значення, тобто насичені соціокультурним смислом: предмети матеріального світу (будинки, споруди, парки тощо) та самі люди, засоби комунікації й соціальні відносини.

Сім'я – особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах.

Скаутський рух – міжнародний молодіжний рух, який проголошує своєю метою підтримку молоді в її фізичному, розумовому і духовному розвитку. Скаутів усього світу об'єднують Скаутська Присяга, Скаутський Закон і ряд символів, які, хоч і мають певні свої відмінності, але в основних елементах є подібними.

Соціокультурні зміни – значні зрушення, що відбуваються у системі соціальних відносин та соціальній структурі, цінностях та нормах, практиках суспільства, в уявленнях людей та значеннях, які вони надають світові, тобто у соціокультурному просторі.

Топоніміка – наука, що вивчає географічні назви, їхнє походження, смислове значення, розвиток, сучасний стан, написання та вимову.

УТОПІК (Українське товариство охорони пам'яток історії та культури) – добровільна науково-творча громадська організація. Заснована 21 грудня 1996 р. з метою збереження, реставрації, вивчення та пропаганди пам'яток історії та культури, а також контролю за дотриманням законодавства про їхню охорону і використання.

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**

***Дутчак О.І., Федорак В.В., Шикеринець В.В., Маланюк Т.З.,
Качмар О.В.***

ОХОРОНА І ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО- КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Навчально-методичний посібник

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Наклад 300 примірників**